

Edd ki magad az előítéletből

~

Eat yourself out of prejudice

by

Beata Kiss and Erika Farkas

MTVA, channel KOSSUTH RADIO

SYNOPSIS

Eat yourself out of prejudice

Monor is a little Hungarian town, near Budapest. It has famous gypsy settlement which seems to be improving assisted by The Hungarian Charity Service of the Order of Malta. A rehabilitation program started a few years ago and the big outbreak of this program is the bakery in Monor. Jucika is a determined gypsy woman. She fed her consumers with cake for equality at the Monor market. Succeeded. At the beginning of the report we can hear a volunteer from The Malteses.

Edd ki magad az előítéletből

Férfi hang

Egy ilyen 500 fős telepről beszélünk megközelítőleg, 60 családot jelent, azért az nem titok, hogy Budapesttől 30 kilométerre vagyunk egy tizennyolcezes kisvárosban, ahol az emberek nemhogy a szomszéd utcában nem tudják, hogy itt telep van, de a városközpontban lévő értelmiségiek sem tudják, hogy itt emberek télen effektíve éheznek és hogy fáznak.

zene

Farkas Erika

Helyünk nem a monori Tabán, hanem annak a szélé, ahol annak idején a gyerekházban már jártunk.

Ott is a szomszédos ház, azon belül a konyha. Itt működik az „elfogadás sütőde”.

Kedves hallgatónk itt egy magánházban ülünk Monoron, de majd ki fog derülni, hogy ez a magánház mi mindent rejteget és beszélgetőtársammal, Jolikával éppen azon huzakodunk, hogy mondjuk-e a teljes nevét vagy ne mondjuk. Mondjuk!

Női hang

Oláhné vagyok, Joli.

Farkas Erika

Monoron vagyunk egyébként és mi Jolikával találkoztunk – emlékeim szerint – 6 évvel ezelőtt. 2013-ban a Tabánban.

Oláhné Joli

Van egy konténer, ahol maga a tanoda volt meg az infopont meg az szenvedélybeteg ellátó és onnét költöztünk át ide.

Farkas Erika

Akkor hol van a sütőde?

Oláhné Joli

A sütőde az a szomszédban van egy kis épületben, amit jelenleg most még csinálnak, mert majdnem ránk szakadt a tető sajnos. Meg nagyon kicsi volt. Bővítettük is. Olyan állapotba szeretnénk hozni, hogy ott még sok évig tudjunk sütni.

Farkas Erika

Hogy indult a sütőde?

Oláhné Joli

Én itt a gyerekeknek sütöttem. Nagyon szeretek sütni. Volt még három kolleganóm. Megbeszéltük, és én voltam az egyik alapító tag és ők időközben föladták az egészet, merthogy ebből nem lehet meggazdagodni. Akkor egyedül én maradtam és akkor mondtam a Katának, hogy nézzünk még egy asszonyt, mert én....

Farkas Erika

Ki a Kata?

Oláhné Joli

A főnököm, a Juhász Kata.

Farkas Erika

Kata hogy került ebbe az egész sütődés programba?

Eat yourself out of prejudice

Male voice

We are talking about a place of about 500 people, meaning 60 families, and it is not a secret that we are 30 km from Budapest in a small town of 18 thousand people, where the people of the neighbouring street don't know that there is a settlement here, but even the intellectuals of the downtown don't know that people are starving here in winter and they are cold.

music

Erika Farkas

The place is not the Tabán of Monor, but its edge where in the past we already visited the children's house. There it is the neighbouring house, and the kitchen within. The "acceptance bakery" operates here.

Dear audience, now we are at a private house in Monor but it will turn out what this private residence is hiding and with my talking partner, Jolika, we are arguing whether to tell the full name or not. Let's say it!

Female voice

I am Mrs Oláh, Joli.

Erika Farkas

We are in Monor otherwise and we met Jolika – as I recall – 6 years ago. In 2013 in the Tabán.

Mrs Oláh, Joli

There is a container where the study hall was and the info point and the caring unit for the addicted and from there we moved here.

Erika Farkas

So where is the bakery?

Mrs Oláh, Joli

The bakery is next door in a small building which is still under construction, because the roof almost collapsed on us. And it was very small. We enlarged it, too. We would like to bring it into a condition where we can bake for several more years.

Erika Farkas

How did the bakery start?

Mrs Oláh, Joli

Here I was baking for the children. I like baking very much. I had three other colleagues. We agreed and I was one of the founding members and in the meantime they gave up the whole thing thinking, one can't make a fortune this. Then I remained alone and told Kata to look for another woman because I ....

Erika Farkas

Who is Kata?

Mrs Oláh, Joli

My boss, Kata Juhász.

Erika Farkas

How did Kata get into this entire baking program?

Juhász Kata

Korábban Családsegítő Szolgálatnál dolgoztam és a telep tartozott hozzám, illetve a telepi gyerekek, majd ezt követően kerültem át a Szeretetszolgálatnak a tanodájába és 2017-ben kezdtünk el Joliékkal közösen gondolkodni gyerekházban, hogy milyen képességek, érdeklődés, lehetőség van, ami által egy foglalkoztatás felé el tudunk indulni. Egyöntetűen így a sütés mellett tette le mindenki a voksát.

Farkas Erika

Ezt mélyen meg tudom érteni.

Juhász Kata

Egyébként nem nagyon lepődünk meg rajta. Szerencsénk volt, mert a gyerekházban kettő kisebb konyha van és abból az egyiket így el tudtuk foglalni erre a célra. Aztán mindent megbeszéltünk, hogy mi az az irány, ami felé fejlődünk, mi vállalható, menjünk-e tovább. Az elején összegyűjtöttük az ő receptjeiket. Az az egy elgondolás volt fontos, hogy azért tartós legyen, szállítható legyen. Tehát nem ilyen habos-babos dolgokat készítünk.

Farkas Erika

Hogy kezdték árulni vagy hogy hirdették meg?

Oláhné Joli

Úgy volt, hogy kimentünk vele a piacra.

Farkas Erika

A monori piacra?

Oláhné Joli

Igen. Akkor elsőnek nem vett senki. Dühösen jöttünk vissza. Akkor nagyon-nagyon magunk alatt voltunk és mondtuk, hogy úgy mentek el mintha az ember leprás lenne. Mondtam a főnökösszónynak hogy: „Kata mi van a kezemen? Vagy mi van az arcomon, amiért nem vettek süteményt? „Mert engem csak az dühített, hogy mindenki ott elment, pofákat vágott, aztán kész. Így én akkor gondoltam egy merészet, kimentünk a piacra, fogtam a kosaramat és elkezdtem mászkálni vele. Odamentem a savanyítóshoz, zöldségeshez, hentesüzletbe, boltba, mindenhova bementem. Mondtam, nem érdekel, ha ki fognak küldeni, de meg fogom próbálni. Sőt még a Polgármesteri hivatalban is van két személy a Gyámhatóságon, aki állandó vendégünk. Minden szerdán vinni kell neki, amit ő kér. Egymásnak adták a piacon azt, hogy milyen finom a sütemény, milyen jól néz ki, olcsó is ahhoz képest, mint amit a boltban vesznek, így terjedt. Egyre többen jöttek. Hallották az interjúkat, amit csináltak velünk, meg hogy amit felraktak a Facebook-ra, hogy nyertünk ezen a jótékonyságon. Ez mind jót tett nekünk. Ne mondjon senki véleményt addig rólunk, míg nem ismer, én se ítélek el senkit anélkül, hogy tudnám kicsoda. Van a nem cigány közt meg a cigány közt is olyan ember, akiket az ember legszívesebben eltemetne. De nem szabad egy kalap alá venni az embereket. Általában a cigányokról mindig rossz a vélemény. De én szerettem volna megmutatni mindenkinek meg az egész világnak is, hogy igen van ilyen cigány, aki megdolgozik azért a pénzért, becsülettel dolgozik, meg szeretettel csinálja azt, amit csinál.

Farkas Erika

Meg jót süt.

Oláhné Joli

Igen, az meg a másik fele.

Farkas Erika

Vessünk egy pillantást a piacra.

Kiss Bea

Már van is egy vevő. Jó napot kívánok.

Kata Juhász

Earlier I worked for the Family Assisting Service and the township belonged to me, respectively the children of the township then I got to the study hall of the Love Service and in 2017 we started to think together with Joli's team about a children's house and the skills and interests and possibilities which can support our idea and we can make the first step towards employment. Then everybody voted for the bakery.

Erika Farkas

I can understand this very much.

Kata Juhász

Otherwise we were not surprised very much. We were lucky because the children's house has two minor kitchens and we could occupy one of them for this purpose. Then we talked over everything, the developing direction, what can be undertaken, whether we should keep going. At the beginning we collected their recipes. There was one important idea to prepare durable, transportable things. So we are not preparing foamy-fragile things.

Erika Farkas

How did you start selling them, or how did you advertise them?

Mrs Oláh, Joli

We went out to the market.

Erika Farkas

To the market of Monor?

Mrs Oláh, Joli

Yes. At first nobody bought anything. We returned home angrily. We were under the weather and told that people looked at us as if we had had leprosy. I told the boss the following: „Kata, what is there on my hands? Or on my face? Why nobody bought a damn cookie? „Because I was angry seeing that everybody just passed, made faces and that was all. Then I was bold, we went out to the market together and I was walking around with my basket. I went to the pickles, vegetables, butcher's, to each shop. I said I don't care if they send me out but I will try. And even at the City Hall we have two people at the Foster authority who are our regular customers. Every Wednesday we have to deliver them what they are asking for. In the market they told each other how good the cookies were, how nice they looked, they were cheap compared to those in the shop, so the news was spreading. More and more people were coming. They heard the interviews with us, and we were put on Facebook, and we gained on this charity. This was all good for us. Nobody should tell opinions about us until they get to know us. I am not judging anybody without knowing who he or she is. There are Gypsies and non-Gypsies whom I would bury. But the people can't be considered as same. Usually the opinion about the gypsies is always bad. But I wanted to show to everybody and to the entire world that there are gypsies who work for the money, they work honestly, and work with love.

Erika Farkas

And is cooking good cookies.

Mrs Oláh, Joli

Yes, that is the other half of the story.

Erika Farkas

Let's have a look at the market.

Bea Kiss

Oh, here is a customer. Good morning!

Vevő (Remák Erika)
Szoktam jönni.

Kiss Bea
Én Kiss Bea vagyok.

Renák Erika
Én Renák Erika vagyok. Idestartoltam, mert a múltkor vittem kókuszos kockát és finom volt. Egyébként pedig ismerem a helynek a vezetőjét. Nyilván akkor támogatja az ember azt, ami jó kezdeményezés.

Kiss Bea
Az mennyire érezhető, hogy ez egyfajta támogatás? Tehát van, aki pont direkt nem jön ide és van, aki szánt szándékkal idejön. Itt egy másik vevő is.

Renák Erika
Nyilván ez egy kicsit nagyobb volumenű témakör nem?

Kiss Bea
De.

Renák Erika
Ez jellemzi a társadalmunkat.

Kiss Bea
Oké, nem a piacon fogjuk megbeszélni. Jó vásárlást.

Renák Erika
Köszönöm szépen.

Női hang, vevő
Olvastam róla, hogy az utca végében, tehát a Tabánban készítik a sütitet és nagyon finom, de én eddig nem találtam, megmondom őszintén. Valószínűleg későn jöttem.

Kiss Bea
Ja hogy akkor most vesz először?

Vevő
Igen

Kiss Bea
Akkor tudja is, hogy mit választott. Ez zserbó.

Vevő
Igen. Ez nagyon finom állítólag. Igen.

Kiss Bea
Beszélnek?

Vevő
Igen. Facebookon is, volt róluk monori újságban is egy cikk hogy nagyon ügyesek. De tény és való, hogy nagyon nehéz onnan nekik megindulni az utca végéből. Mert azt gondolják, hogy ők nem akarnak dolgozni stb. Közben pedig ők csinálják a legnehezebb munkát szinte. Valljuk be azért sütnifőzni nem egyszerű.

Customer (Erika Remák)
I come often.

Bea Kiss
My name is Bea Kiss.

Erika Renák
I am Erika Renák. I bolted here because last time I bought coconut-pieces and they were delicious. Otherwise I know the manager of the place. Naturally people support the things that are good initiatives.

Bea Kiss
How can you feel it is a sort of support? Thus there are people who don't come here on purpose and there are people who come here on purpose. Here is another customer.

Erika Renák
Naturally this is a bigger topic, isn't it?

Bea Kiss
Yes, it is.

Erika Renák
This is what characterises our society.

Bea Kiss
Okay, we are not going to talk about this at the market. Have a good time, enjoy buying.

Erika Renák
Thank you.

Female voice, customer
I read that at the end of the street, thus in the Tabán they make cookies and they are very delicious but I have not found them so far, to tell you the truth. I probably came late.

Bea Kiss
Oh, is it the first time you are buying?

Customer
Yes

Bea Kiss
Then you know what you have chosen. This is Gerbeaud.

Customer
Yes. It is said to be very delicious. Yes.

Bea Kiss
Is it rumoured?

Customer
Yes. Even on Facebook, there was an article in the Monor's newspaper, saying they are very good. But it is a fact that it is rather difficult to start from there from the end of the street. Because people think they do not want to work, etc. In the meantime they do the most difficult job. Let's admit, it is not simple to cook and bake.

Kiss Bea

Az ember nagyon nehezen tudja leküzdeni az előítéleteit még a legnagyobb jóindulattal is. Magában hogyhogy nincs?

Vevő

Az utca elejében lakom és látom, hogy vannak jó emberek itt.

Oláhné Joli

Mondtam a Katának, hogy keressünk még egy asszonykát, mert én egyedül egymagam kevés vagyok. Újvárinét Katit vette fel és most már több mint egy éve ketten sütünk.

Farkas Erika

Kati hogy került ide dolgozni?

Újváriné Kati

Én kaptam a 22 ezer forintot. Minden évben meg kellett hosszabbítanom.

Farkas Erika

Ez munkanélküli segély?

Újváriné Kati

Igen. Igen.

Oláhné Joli

Jövedelempótlónak mondják ezt.

Farkas Erika

Jövedelempótló.

Újváriné Kati

Idejöttem, hogy ledolgozzam a 30 napot, hogy tovább is kapjam ezt a 22 ezer forintot és itt maradtam, mert a Joli elment Pestre. Akkor még Pesten is dolgozott a Joli és itt maradt rám a krumplis pogácsa. Elkezdtem sütni a krumplis pogácsát.

Farkas Erika

Ez véletlenül derült ki, hogy jól süt?

Újváriné Kati

Igen. Igen. Nem szoktam én dicsekedni. Nem olyan típusú ember vagyok, hogy dicsekedjek.

Farkas Erika

Akkor ez egy jó helyzet. Tehát tulajdonképpen anélkül, hogy mondta volna, kiderült, hogy jól süt és állást is kapott.

Újváriné Kati

Igen. Magsütöttem az első pogácsámat és itt maradtam.

Farkas Erika

Akkor ez a pékség a tulajdonukban van?

Oláhné Joli

Az nem pékség, ez sütőde. Egy gáztűzhellyel mindig egymásra várva, hogy ki mikor süt meg. Egy kicsit nagyobb, mint egy spájz. Az én találmányom a mákos zserbó, a mákos kosárcák, diós kosárcák, ő pogácsákat, sajtos rudat, kókusz kockát. Én 10 kiló linzerre kaptam megrendelést. A kolleganő 15 kiló kókuszkočka meg 6 kiló gyömbéres keksz.

Bea Kiss

It is difficult to deal with prejudices even with the greatest best intentions. How come you don't have?

Customer

I live at the beginning of the street and I see there are good people here.

Mrs Oláh, Joli

I told Kata to look for another woman because I am alone and not sufficient. She hired Mrs Újvári, Kati and for more than a year there have been two of us baking.

Erika Farkas

How did Kati get here to work?

Mrs Újvári, Kati

I received the 22 thousand Hungarian forints. I had to prolong every year.

Erika Farkas

Is this the unemployment benefit?

Mrs Újvári, Kati

Yes, yes.

Mrs Oláh, Joli

It is said to be a sort of extra income.

Erika Farkas

Extra income.

Mrs Újvári, Kati

I came here to work the 30 days to keep receiving these 22 thousand Forints and I remained here because Joli went to Budapest. Joli worked also in Budapest and the potato-scones remained on me. I started baking the potato-scones.

Erika Farkas

And it turned out you are a good baker?

Mrs Újvári, Kati

Yes, yes. I am not a boaster. I am not that kind of person to brag.

Erika Farkas

Then this is a good situation. Thus actually without saying it turned out you are a good baker and got a job, too.

Mrs Újvári, Kati

Yes. I baked my first scone and I remained here.

Erika Farkas

Then this bakery is owned by you?

Mrs Oláh, Joli

Well, it is just a sort of bakery. We have one gas-stove, waiting for each other to finish with the baking. It is a little bit bigger than a pantry. My invention is the Gerbeaud with poppy, the baskets with poppy, the baskets with nuts, she makes scones, cheese sticks, coconut pieces. I got an order for 10 kilograms of linzer, my colleague for 15 kilograms of coconut pieces and 6 kilograms of Ginger biscuits.

Farkas Erika

Ezt már élvezni sem lehet. Ipari méretekben sütnék.

Oláhné Joli

Igen. Azt tudni kell, hogy ha kész van a linzer és valaki azt megkóstolja, az szerintem nem tud ellenállni neki. Nagyon finom, meg hát az minél többet áll, annál finomabb. Tudni kell azt is, hogy amit mi most ebből keresünk, az nem a mi zsebünkbe megy, hanem ez beleforog abba amiből gyártunk.

Farkas Erika

Fejlesztetni kell a vállalkozást.

Oláhné Joli

Igen. Amit most keresünk, ez még mindig a sütödébe forog bele.

Farkas Erika

Mi a mai feladat még Jolika?

Oláhné Joli

Nekem még a maradék linzert meg kell sütnöm, meg sütnöm kell megrendelésre kosárkát.

Farkas Erika

S haza lehet menni.

Oláhné Joli

Nem. Dehogy is. Dehogy lehet hazamenni.

Farkas Erika

Hanem?

Oláhné Joli

Hát én nekem még az mellett kell csinálni a gyerekeknek uzsonnát, teát, vigyáznom kell. Én délután 6 óra után megyek haza innét.

Farkas Erika

Van családja?

Oláhné Joli

Van.

Farkas Erika

Otthon főz, süt?

Oláhné Joli

Hát otthon már nincs időm főzni. Ez is a baj, hogy már sütni is ritkán van. De most megértik a gyerekek, mert hogy beteg vagyok.

Farkas Erika

Csak ezért nem süt?

Oláhné Joli

Igen. Ezért. Csak ezért nem sütök otthon. Mert itt kézzel dagasztunk, a maradék energiám az itt elfogy.

Farkas Erika

Mi mindent süt Kati.

Erika Farkas

This can't be enjoyed. You are baking industrial quantities.

Mrs Oláh, Joli

Yes. You should know when the linzer is ready and when somebody is tasting it, then he can't resist. It is very delicious, and the more it is put aside, the more delicious it is. It is also worth knowing that the money we make from this, does not go to our pockets, it is reinvested into what we are making.

Erika Farkas

The company has to be developed.

Mrs Oláh, Joli

Yes. The money we are making now, still goes back into the bakery.

Erika Farkas

What is the task for today, Jolika?

Mrs Oláh, Joli

I still have to bake the remaining linzer and I have to make some baskets based on order.

Erika Farkas

And you can go home.

Mrs Oláh, Joli

No. Not at all. You can't go home.

Erika Farkas

What else?

Mrs Oláh, Joli

Well, I still have to prepare some sandwiches and some tea for the kids, I have to watch. I am going home at 6 pm.

Erika Farkas

Do you have a family?

Mrs Oláh, Joli

Yes.

Erika Farkas

Are you cooking at home?

Mrs Oláh, Joli

Well, at home I do not have time to cook. This is a problem, sometimes I don't have time to bake. But now the kids understand it, because I am ill.

Erika Farkas

This is why you are not baking?

Mrs Oláh, Joli

Yes. That is why. That is why I am not baking at home. Because we are kneading by hand, my remaining energy disappears here.

Erika Farkas

What is Kati baking?

Újváriné Kati

Krumplis pogácsát, sajtos pogácsát, sajtos rudat, kókuszkecskát, piskótát, töpörtyűs pogácsát.

Farkas Erika

Szóval gyakorlatilag mindent. Csak azért kérdeztem, mert Jolika azt mondta, hogy maga süti a sósat, ő az édeset.

Újváriné Kati

Meg bírom azt is sütni, a sósat is meg az édeset is. Én nagyon szerettem világ életemben sütni. Most kérdzem magától, most ha akarja, benn hagyja a riportban, ha akarja nem, most maga szerint 54 ezer forintért végig lehetne ezt csinálni, hogyha nem szereti?

Farkas Erika

Semmi esetre.

Újváriné Kati

Pénzért ezt nem lehet csinálni. Ezért a pénzért ... meg pénzért nem lehet. Énnekem megszűnik a külvilág. Én elkezdek sütni, megszűnik a külvilág. Nem törődök én semmivel sem. Nem érzem a fáradságot, képzelje el, nem érzem. Én csak sütök.

Mrs Újvári, Kati

Potato scones, cheese scones, cheese sticks, coconut cookie, greaves scones.

Erika Farkas

Meaning that actually everything. I asked because Jolika said, you are baking the salty things, she is baking the sweets.

Mrs Újvári, Kati

I can bake it, too, both the salty and sweet things. I always liked to bake. Let me ask you, if you want you can leave it in the report or not, could you do this for 54 thousand forints if you don't like it?

Erika Farkas

No way.

Mrs Újvári, Kati

You can't do this for money. For this money ... it is not possible for money. The external world ceases to exist. I start baking and the outside world is gone. I don't care about anything. I don't feel tired, imagine it, I don't feel it. I am just baking.